

81. Enkaz İşaretleme

İşin Amacı

Afet sonrası oluşan enkaz alanlarında kurtarma ekipleri ve diğer saha personeli arasında temel bilgileri görüntülemek ve paylaşmak amacıyla operasyonlarda kullanılan ve yapılacak koordinasyonu güçlendirmek ve tekrarı asgari seviyeye indirmek için de bir mekanizma görevini gerçekleştirmek için enkaz işaretlerini yapma sağlanması hedeflenir.

İşin Kapsamı

Enkaz bölgelerinde yıkılmış bina ve yapılarda kontrollü ve koordineli bir şekilde arama-kurtarma yapılması için alanda çalışan Acil Yardım ve Afet Yöneticileri, Arama Kurtarma Personeli ve diğer personeller ile enkaz işaretlerini yapma uygulama sürecini kapsar.

İşin Yapılma Zamanı

Deprem veya doğal afet sonrası çok sayıda binada yıkım gerçekleşmiş ise ve enkaz altında kalmış bireyler söz konusu olduğunda, arama-kurtarma işlemlerinin birçok ekiple yürütüleceği varsayılarak, ekipler arası koordinasyonun sağlanması gerektiğinden enkaz işaretleme yapılması gerektiği zamanlarda uygulanmaktadır.

İş ile İlgili Tanımlar

Enkaz İşaretlerini Yapma: Deprem veya doğal afet sonrası yıkılmış ya da zarar görmüş binada, arama-kurtarma ekipleri tarafından yapılan çalışmalarla ilgili bırakılan notlar enkaz işaretleri olarak ifade edilmektedir.

İşin Yapılma Süreçleri

- ✓ Enkaz işaretleme yapılacak bölgede çalışma sahasının belirlenmesi
- ✓ Afettede işaretleme tespitinin yapılması
- ✓ Hızlı boşluk işaretleme elemanlarının belirlenmesi
- ✓ Enkaz işaretleme yapmada durumsal farkındalığın oluşturulması
- ✓ Enkaz işaretleme yapmada destek planlama ve koordinasyonun sağlanması
- ✓ İşaretleme sistemi olarak uluslararası kabul görmüş standartların uygulanması (INSARAG,2011)
- ✓ Genel bölge işaretlerinin tanımlanması
- ✓ Yapı oryantasyonunun sağlanması
- ✓ Kordonla işaretleme sisteminin tanımlanması
- ✓ Çalışma sahası işaretleme tanımlanması
- ✓ Afettede işaretleme tanımlanması
- ✓ Hızlı boşluk işaretleme tanımlanması (RCM)

İşi Gerçekleştirirken Kullanılan Yöntem, Teknik ve Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

- ✓ Enkaz işaretleme yapılırken genel bölge işaretlemeleri, ekip tarafından belirlenerek spreylere boyanır, boyası, çıkartmalar, suya dayanıklı karton vs. kullanılarak uygulanır.
- ✓ Renklerin görünür olması ve arka planla kontrast oluşturması sağlanır.
- ✓ İşaretleme yapılırken adres veya fiziksel konum belirtilir.
- ✓ İşaretleme yapılırken referans noktası veya kod adı belirtilir.

- ✓ Yine işaretleme yapılırken tayin edilen bölgenin veya çalışma sahalarının bağımsız olarak tanımlanması sağlanır.
- ✓ Eğer harita mevcut değilse krokiler oluşturularak Saha Operasyon Koordinasyon Merkezine (OSOCC) veya Yerel Acil Durum Yönetim Ajansına (LEMA) ibraz edilir.
- ✓ Enkaz işaretlemede yapı oryantasyonu oluşturulurken hem dış tanımlama hem iç tanımlama yapılır.
- ✓ Dış tanımlamada yapının sokak adresi tarafı (ÖN) “1” olarak tanımlanır. Yapının diğer cepheleri “1”den başlayarak saat yönünde numaralarla tanımlanır.
- ✓ İç tanımlamada yapının içi dört parçaya ayrılır.
- ✓ Çeyrekler, cephe 1 (ön) ve 2’nin bulunduğu köşeden başlayarak saat yönünde alfabetik olarak tanımlanır.
- ✓ E çeyreği (merkez lobi, asansörler, merdivenler, vs.) çok katlı binalarda geçerlidir.
- ✓ Enkaz işaretlemede kordonla işaretleme yapılırken erişimi kısıtlamak ve tehlikeler konusunda uyarmak amacıyla operasyonun yürütüldüğü bölgenin yanı sıra tehlikeli bölgeler tanımlanır.
- ✓ Enkaz işaretlemelerinde işaretleme yöntemleri uygulanırken çalışma sahası değerlendirildikten sonra; değerlendirme, arama ve kurtarma (ASR) işaretlemesi uygulanır.
- ✓ Bu işaretleme çalışma sahasının önüne veya mümkün olan en yakın yere veya ana girişe uygulanır.
- ✓ Çalışma sahasında enkaz işaretlemesi yapılırken 1.2 x 1 metre (yaklaşık) boyutunda bir kutu çizilir.
- ✓ Çalışma sahası girişinin kesin konumunu onaylamak için yön oku çizilir.
- ✓ Enkaz işaretlemelerini yaparken kutunun içerisinde çalışma sahası bilgileri, ekip bilgileri, tamamlanan ASR Seviyeleri (Seviye 1: geniş bölge değerlendirmesi, Seviye 2: Bölüm değerlendirmesi, Seviye 3: Hızlı Arama ve Kurtarma, Seviye:4 Tam Arama ve Kurtarma, Seviye 5: Toplamı kapsayan arama ve kurtarma) ve tarih bilgileri yazılır.
- ✓ Daha fazla çalışma seviyesi tamamlandıkça ekip bilgileri, tamamlanan ASR seviyeleri ve tarih bilgileri güncellenir.
- ✓ Gerektiğinde kayıp kişiler, kurtarılan afetzedeler ve çıkarılan ölen afetzedeler ile güncelleme yapılır.
- ✓ İşaretleme yönteminde çalışma sahası bilgileri yaklaşık 40 cm yükseklikte olmalıdır.
- ✓ İşaretleme yönteminde ekip bilgileri, ASR seviyesi ve tarih bilgileri daha küçük (yaklaşık 10 cm) olmalıdır.
- ✓ Kullanılacak renkler görünür olmalı ve arka plan ile kontrast oluşturmalıdır.
- ✓ Çalışma alanında tüm işlemler tamamlandığında ve daha fazla çalışma gerekmediğine karar verildiğinde, çalışma alanı işaretinin tamamının merkezine yatay bir çizgi çekilir.
- ✓ Enkaz işaretlemelerinde arama ekipleri operasyonları derhal başlatmak için sahada bulunmadığı zamanlarda afetzede işaretlemesi uygulanır.
- ✓ Çalışma bölgesinde birden fazla kaybın olduğu zamanlarda veya arama operasyonlarının tam konumu hakkında şüphe olabileceği olaylarda afetzede işaretlemesi uygulanır.
- ✓ Enkaz işaretlemelerinde, kayıp konumu olarak tanımlanan gerçek yüzey noktasına fiziksel olarak en yakın şekilde afetzede işaretlemesi uygulanır.
- ✓ Afetzede işaretlemesinde kullanılacak malzemeler ekip tarafından belirlenen sprej boya, inşaat boyası, çıkartma, suya dayanıklı karton vs. olabilir.
- ✓ Yine yazı boyutu yaklaşık 50 cm olmalı ve renkler görünür, arka plan ile kontrast oluşturmalıdır.
- ✓ Kurtarma operasyonu tamamlandığında afetzede işaretlemesinin kullanımı öngörülmez.

✓ Enkaz işaretlemelerinde hızlı boşluk işaretleme sistemini uygulamak için ekip veya LEMA/OSOCC tarafından karar verilir. ✓ Enkaz işaretleme yaparken hafif aramada aranacak bir oda ise odaya girişte “/” kesme işareti çizilir, odadan çıkarken “X” haline getirilir. ✓ Uluslararası bina işaretleme sisteminde binaya girmeden geniş bir kare çizilir, karenin içine ekip adı giriş tarihi ve saati yazılır. ✓ Enkaz olan binada arama işlemi tamamlandıktan sonra binadan çıkılınca önceden çizilen kare içerisine girilebilir olması durumunda “G” veya girilememe durumu olması halinde “N” yazılır, çıkış tarihi ve saati yazılır. ✓ Karenin en üst kısmına enkaz bina içerisindeki tehlikeler yazılır. ✓ Karenin sol tarafına çıkarılan canlı sayısı yazılır. ✓ Karenin sağ tarafına çıkarılan ölü sayısı yazılır. ✓ Karenin en alt kısmına belirsizlerin sayısı ve içeride bulunan ancak çıkarılamayan afetzedelerin yeri ve sayısı yazılır. ✓ Arama kurtarma işlemi tamamlandıktan sonra karenin etrafına büyük bir daire çizilir. ✓ Bu işlemi gönüllü arama kurtarma ekipleri gerçekleştirmiş ise karenin etrafına daire çizilmez. ✓ Enkaz işaretlemede “V” işareti çizilip altına “L” (live) ve “D” (dead) işaretleri çizilirse enkaz içerisindeki muhtemel kazazede olduğu ifade edilir. ✓ “V” işareti altında “L” ifadesi var ise kesin olarak tespit edilmiş kazazedeyi ifade eder ve bu durum daire içerisine alınmış, dairenin sağ tarafında da ok ile belirtilmiş bir durum varsa bu canlı çıkarılanları ifade eder. ✓ “V” işareti üzerinde yatay bir çizgi ve altında “D” ifadesi var ise kesin olarak tespit edilmiş ölüyü ifade eder ve bu durum daire içerisine alınmış, dairenin sağ tarafında da ok ile belirtilmiş bir durum varsa bu ölü çıkarılanları ifade eder. ✓ Enkaz işaretlemeleri ile ilgili yapılan tüm çalışmalar Saha Operasyon Koordinasyon Merkezine rapor edilir. ✓ Enkaz işaretlemeleri yapılırken tüm usul ve esaslar INSARAG (Uluslararası Arama Kurtarma Danışma Grubu) tarafından belirlenen standartlar uygulanır.	
İş Görenin Kullandığı Araç ve Gereçler	
✓ Kişisel Koruyucu Ekipmanlar (Baş, Kulak, El ve Kol, Gövde ve Karın, Ayak ve Bacak, Göz ve Yüz, Solunum Sistemi, Vücut Koruyucular) ✓ Sprey boya ✓ İnşaat boyası ✓ Çıkartma ✓ Suyu dayanıklı karton vs.	
İşin Riskleri	
Enkaz Bölgesinde Oluşabilecek Riskler	Çalışanda Oluşabilecek Riskler

✓ Enkaz bölgesinde çevresel riskler ve tehlikeler (asbest, gaz sızıntısı vb.)	✓ Acil yardım ve afet yöneticisinin veya ilgili ekip üyelerinin çevresel etkilere uyum sağlayamaması
--	--